

Toelichting bij leeswerkboekjes

Ed Koekebacker, Susan van der Linden, Huub Lucas

Toelichting Humpie Dumpie

Humpie Dumpie is een uitgave van acht leeswerkboekjes met daarin teksten en opdrachten in het kader van begrijpend lezen en leesbeleving.

In elk van de acht deeltjes herkennen we de figuurtjes 'Humpie' en 'Dumpie' als leesmaatje en doemaatje. Humpie is het leesmaatje dat de leestekst aanbiedt. Dumpie geeft met behulp van pictogrammen en opdrachtregels de verwerkingsopdrachten aan.

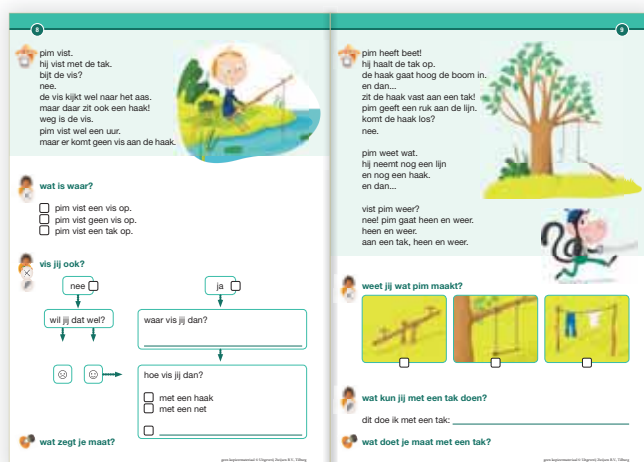
Humpie

Dumpie

Kenmerken

- Met behulp van deze leeswerkboekjes kunnen leerlingen zelfstandig *begrijpend lezen oefenen en toepassen* en worden ze aangesproken op hun persoonlijke *leesbeleving*.
- De *verhalen hebben een samenhang*, maar de hoofdstukken zijn op zichzelf staande verhaaltjes of gebeurtenissen.
- Er is gekozen voor een *diversiteit aan teksten*: fictie en non-fictie, informatieve teksten, beeldverhalen, strips, dialogen, enzovoort.
- De acht leeswerkboekjes hebben een opbouw in moeilijkheidsgraad, zodat voor iedere leerling een boekje *op maat* kan worden gekozen.
- De boekjes zijn *bruikbaar naast elke leesmethode voor aanvankelijk lezen*. Voor gebruikers van *Veilig leren lezen* (VLL) is het inzetbaar bij zowel de 2^e maanversie als de kim-versie.
- De boekjes zijn geschikt voor *zelfstandig werken*. Ze zijn flexibel inzetbaar en passen hierdoor bij de individuele onderwijsbehoefte van iedere leerling.
- Omdat *coöperatief leren* een sterke factor is in het leerproces van kinderen, is het werken met een maatje in de klas aan te bevelen. De activiteiten bij het microfoontje (zie paragraaf 'Teksten en opdrachten' en pagina 3 van elk leeswerkboekje) versterken het samen praten over teksten en de leesbeleving.
- Humpie Dumpie* stimuleert *interactief leesgedrag* bij leerlingen door opdrachten direct te relateren aan korte teksten. Sommige opdrachten vragen om reflectie op eerder gelezen teksten, andere opdrachten laten leerlingen voorspellingen doen over het vervolg van de tekst.

Leeswerkboekje 1, pagina 8-9

Omdat de boekjes al in een vroeg stadium kunnen worden ingezet, doen vooral de eerste deeltjes slechts een *gering beroep op de schrijfvaardigheid* van de leerlingen. Als leerlingen nog over onvoldoende schrijfvaardigheid beschikken, kunnen in alle deeltjes de opdrachten met behulp van stempelen gemaakt worden. In de hogere deeltjes neemt het aantal opdrachten waarin leerlingen hun antwoord zelf schrijven geleidelijk toe.

Moeilijkheidsgraad en doelgroep

De moeilijkheidsgraad van de leeswerkboekjes sluit aan bij de diverse fasen van het aanvankelijk lezen. Er wordt opgeklommen in technische moeilijkheden van leeswerkboekje 1 naar leeswerkboekje 8. Daarmee loopt de opbouw van *Humpie Dumpie* parallel met de leerlijn in *Veilig leren lezen*. Maar elk leeswerkboekje is tevens los inzetbaar. De opdrachten voor het activeren van het leesbegrip klimmen eveneens op in moeilijkheidsgraad. Er wordt een steeds groter beroep gedaan op leesbegrip, de vraagstelling wordt geleidelijk moeilijker en de teksten worden langer en minder frequent onderbroken.

In het kader van differentiatie kan *Humpie Dumpie* gebruikt worden bij behoefte aan meer materialen waarmee leerlingen zelfstandig kunnen werken. De leeswerkboekjes kunnen ook gebruikt worden om leerlingen die in het aanvankelijk leesonderwijs al wat verder zijn dan het basisaanbod extra uit te dagen.

Daarmee past deze uitgave bij drie doelgroepen:

1. De leerlingen die in *Veilig leren lezen* de maanaanpak volgen. Deze leerlingen kunnen in *Humpie Dumpie* gaan werken als alle letters en woordtypen van dat boekje zijn aangeboden en geautomatiseerd. Het moment van gebruik ligt dan één kern achter bij het aanbod van die leerstof.
2. De leerlingen van de VLL-maanaanpak die niet voldoende vaardigheid hebben om over te stappen op de zonlijn, maar die duidelijk behoefte hebben aan moeilijkere taken en uitdagingen. Voor deze leerlingen kan *Humpie Dumpie* gebruikt worden op het moment dat het past bij hun niveau van technisch lezen.

3. De leerlingen die in de zoonaanpak werken, maar ondanks het ruime aanbod aan taken in de zoonmaterialen extra taken willen en kunnen maken.

De leerlingen van de steraanpak kunnen eveneens werken met deze leeswerkboekjes. Hoewel het belangrijkste doel voor die leerlingen is dat ze vlot en vloeiend lezen (de begeleiding moet allereerst op dit doel gericht zijn), is het voor leerlingen van de steraanpak ook mogelijk om kennis te maken met deze vorm van begrijpend lezen. Zij kunnen in een leeswerkboekje met een technisch eenvoudig leesniveau werken, bijvoorbeeld als hiervoor in kern Afsluiting (voor de gebruikers van de kim-versie van VLL) tijd over is.

Het niveau waarop de diverse deeltjes van *Humpie Dumpie* zijn uitgewerkt maakt een flexibele inzet van de boekjes voor de diverse aanpakken mogelijk.

In de leeswerkboekjes *Humpie Dumpie* 1 tot en met 8 klimt de moeilijkheidsgraad op. Daarmee zijn deze boekjes voor diverse doelgroepen op verschillende momenten inzetbaar. In het schema hieronder ziet u de opbouw van de acht leeswerkboekjes.

Niveaus in schema voor zowel VLL-2^a maanversie als VLL-kim-versie:

Humpie Dumpie	Bevat woordtypen van	Inzetbaar voor maanaanpak	Inzetbaar voor betere maanleerlingen/net-nietzinkinderen	Inzetbaar voor zoonaanpak
1	kern 1-4 (plus 4 extra letters: f, g, l, uu)	na kern 6	na kern 4 (mits de extra letters bekend zijn)	na kern start
2	kern 1-6 (plus clusterwoorden mmkm-mkmm)	na kern 7	na kern 5 (mits de extra letters bekend zijn)	na kern 1
3	kern 7 en 8	na kern 8	na kern 6 (mits de extra clusters bekend zijn)	na kern 2 (bevat woordtypen van kern 3 en 4 van leerlijn zon)
4	kern 8 en 9	na kern 9	na kern 7	na kern 4 (bevat woordtypen van kern 4, 5 en 6 van leerlijn zon)
5	kern 9 en 10	na kern 10	na kern 8	na kern 6 (bevat woordtypen van kern 6 en 7 van leerlijn zon)
6	kern 10 en 11	na kern 11	na kern 9	na kern 8 (bevat woordtypen van kern 8 en 9 van leerlijn zon)
7	M4		na kern 10	na kern 9 (bevat woordtypen van kern 9 en 10 van leerlijn zon)
8	M4		na kern 10	na kern 9 (bevat woordtypen van kern 9 en 10 van leerlijn zon)

In dit schema is te zien dat de boekjes 7 en 8 gelijk zijn in moeilijkheidsgraad. In beide boekjes komen sporadisch enkele woordtypen voor die niet in kern 11 zijn aangeboden. Het technische leesniveau van de boekjes 6, 7 en 8 is nagenoeg hetzelfde. (Zie beschrijving van de woordtypen in het hoofdstuk 'Praktische informatie bij de leeswerkboekjes'.) De kinderen kunnen daarom kiezen in welke volgorde ze de boekjes willen maken.

Om de opdrachten in het leeswerkboekje van *Humpie Dumpie* goed te kunnen maken, moet de leerling het technische leesniveau van dat deeltje beheersen. In het hoofdstuk 'Praktische informatie bij de leeswerkboekjes' wordt in detail ingegaan op de woordtypen die voorkomen in de opeenvolgende delen van *Humpie Dumpie*.

Om zicht te krijgen op de voorwaarden om met het leeswerkboekje te kunnen werken, zijn in elk leeswerkboekje twee startpagina's opgenomen die een beeld geven van de moeilijkheidsgraad. De leerkracht kan deze pagina's samen met de

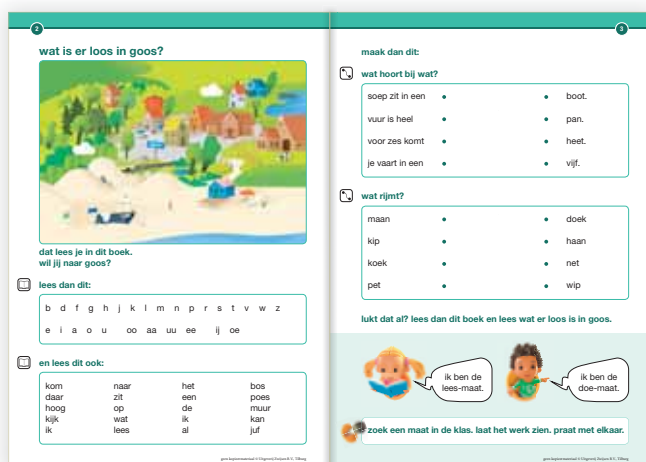
leerling(en) doornemen, zodat ze een beeld krijgen van de moeilijkheidsgraad van dit boekje. Ook wordt de leerling hiermee wegwijs gemaakt in routines van leesmaatje Humpie, doemaatje Dumpie en het werken met een maatje bij microfoonopdrachten (zie paragraaf 'Teksten en opdrachten').

Geen thematische koppeling met de leesmethode

Om ervoor te zorgen dat *Humpie Dumpie* flexibel kan worden ingezet, is deze uitgave niet thematisch gekoppeld aan *Veilig leren lezen*. Elk boekje heeft een eigen context die naast elk thema te gebruiken is. Hierdoor zijn de boekjes van *Humpie Dumpie* naast elke methode bruikbaar en inzetbaar op het moment dat een individuele leerling eraan toe is. Met andere woorden: *Humpie Dumpie* schikt zich naar de vorderingen van de leerling, niet naar de vorderingen in de leesmethode. Het is dus heel goed mogelijk dat leerlingen op hetzelfde moment met verschillende leeswerkboekjes van *Humpie Dumpie* werken.

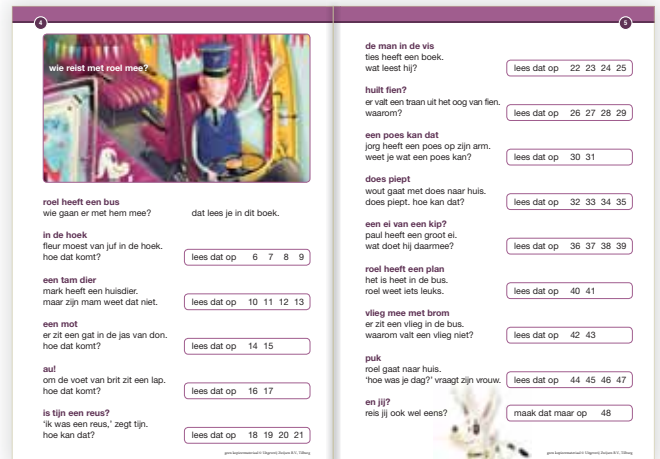
Vaste opbouw en structuur

Alle leeswerkboekjes hebben een vaste, herkenbare structuur. Het boekje start op pagina 2 en 3 altijd met enkele oefeningen die een weergave zijn van het lees- en opdrachtniveau van het betreffende boekje. Waarschijnlijk onderbouwen uw observaties en toetsgegevens van de leerling ook al de keuze voor een bepaald leeswerkboekje. Om er zeker van te zijn dat een leerling zelfstandig met dit boekje kan werken, adviseren we om met behulp van deze twee pagina's de in dit boekje gebruikte woordtypen en werkvormen samen met de leerling door te nemen. De oefeningen op deze pagina's kunnen bijvoorbeeld eerst mondeling worden doorgesproken, de leerling kan op basis van een positieve inschatting laten zien dat het de opdrachten zelfstandig kan maken, waarna de verdere werkafspraken omtrent het werken met een maatje kunnen worden besproken.

Leeswerkboekje 1, pagina 2-3

Op pagina 4 en 5 leest de leerling vervolgens (al dan niet begeleid) de inhoudsopgave. Het is een eerste kennismaking met de inhoud van het leeswerkboekje. In deze inhoudsopgave staan de paginanummers waarop de diverse teksten staan. Deze paginanummers kunnen daarnaast gebruikt worden als registratielijst, zodat de leerkracht snel overziet hoe ver de leerling in het boekje is gevorderd.

Leeswerkboekje 2, pagina 4-5

Vanaf pagina 6 wordt in hoofdstukken het verhaal gepresenteerd. Alle teksten hebben een relatie met een centraal thema en door alle verhalen heen vormt een figuurtje de rode draad. Een van de teksten is direct gericht op dat figuurtje en biedt een ontknoping in soms geheimzinnige of raadselachtige gebeurtenissen en illustraties. Teksten worden onderbroken door opdrachten, vraag- en antwoordtaken die het interactief lezen stimuleren. Elk leeswerkboekje eindigt met een terugblik en een opdracht waarin persoonlijke ervaringen van de leerling centraal staan. In het hoofdstuk 'Praktische informatie bij de leeswerkboekjes' staat beschreven hoe dit in elk leeswerkboekje is uitgewerkt.

Teksten en opdrachten

De teksten en de opdrachten van *Humpie Dumpie* prikkelen leerlingen tot het interactief lezen van teksten. Allereerst zijn ze bezig met het lezen van een tekst die ze leestechisch gezien aankunnen. Vervolgens staat bij het werken met de leeswerkboekjes leesbegrip en leesbeleving centraal. Het interactief bezig zijn met de tekst wordt gestimuleerd door op gezette tijden het lezen van de tekst te onderbreken voor een opdracht. Op deze wijze wordt het denken over de inhoud van de tekst voortdurend geactiveerd. Vragen over direct terug te lezen zaken of vragen over de eigen ervaringen, houden de lezer betrokken bij de inhoud. In de reguliere, gezamenlijke leeslessen kan de leerkracht door het onderbreken van het lezen, het stellen van vragen en het 'hardop denken' momenten creëren voor het activeren van strategieën voor leesbegrip en leesbeleving. Dit 'modellen' moet leiden tot een vergelijkbare leeshouding bij leerlingen, ook als ze

zonder begeleiding van de leerkracht lezen. *Humpie Dumpie* creëert dergelijke momenten door een afwisselende presentatie van teksten en opdrachten.

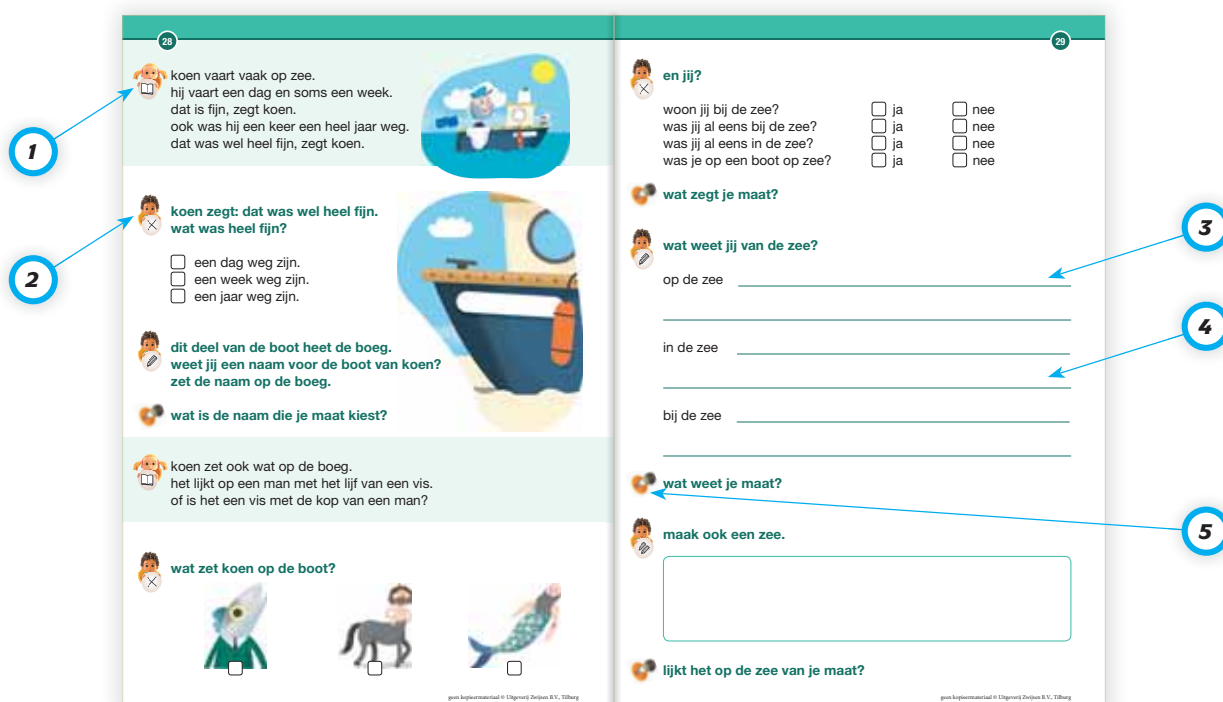
Leeswerkboekje 1, pagina 10-11

De stukjes tekst van elk hoofdstuk staan in een lichtgetint kader waarbij een pictogram van het leesmaatje Humpie te zien is ¹. De tekst wordt op een geschikt moment onderbroken door een opdracht of activiteit om het leesbegrip of de leesbeleving te activeren. Bij zo'n opdracht of activiteit staat een pictogram van Dumpie, het doemaatje ² dat ervoor zorgt dat leerlingen weten wat ze moeten doen. Daarmee wordt het interactief lezen bevorderd en wordt voorkomen dat leerlingen eerst een tekst in zijn geheel lezen om daarna de vragen en opdrachten te maken op basis van 'wat ze nog weten'.

Veel opdrachten kunnen snel en eenvoudig worden gemaakt door het zetten van een kruisje of het trekken van een verbindingslijntje. Dit is bewust gedaan, omdat het accent van de opdrachten moet liggen bij lezen. Als er gevraagd wordt naar een eigen mening of eigen ervaring, gebeurt dat vaak door middel van een open opdracht waarbij geschreven moet worden ³. U kunt er ook voor kiezen om leerlingen te laten stempelen, want de ruimte is geschikt voor het gebruik van de veelgebruikte letterstempels van Linkprint ⁴. *Humpie Dumpie* is daardoor tevens geschikt voor leerlingen met schrijfmotorische problemen.

Als nog niet alle schrijffletters methodisch zijn aangeboden, kunnen leerlingen vaak toch op hun eigen manier letters schrijven. De spelling zal niet altijd juist zijn, maar in het kader van spontane schrijfsels zoals we dat kennen vanuit groep 2 (invented spelling), hoeft dat niet. Het gaat bij dergelijke opdrachten om de inhoud en niet om een correcte spelling. In leeswerkboekje 1 is het schrijven tot een minimum beperkt en vanaf boekje 2 neemt het aantal schrijfoopdrachten toe.

⁵ Regelmatig komen de leerlingen een microfoonje ⁵ tegen bij opdrachten. Het betreft dan opdrachten die bij uitstek geschikt zijn om met een leesmaatje te bespreken. Dergelijke opdrachten maken het mogelijk om leerlingen in een coöperatieve

Leeswerkboekje 1, pagina 28-29

werkvorm samen te laten werken. We weten echter dat er tempoverschillen zijn en dat niet alle leerlingen tegelijkertijd in hetzelfde boekje werken of op hetzelfde moment bij dezelfde opdracht zijn. We adviseren daarom om regelmatig een moment van 'uitwisseling' te organiseren waarin leerlingen met hetzelfde leeswerkboekje bij elkaar gaan zitten en de reeds gemaakte opdrachten bij de microfoontjes met elkaar bespreken. Organiseer voor dit doel speciale momenten, bijvoorbeeld tijdens zelfstandig werken. Laat leerlingen die aan *Humpie Dumpie* werken weten dat ze tijdens deze les met een maatje de microfoonopdrachten kunnen bespreken.

Variatie in teksten en opdrachten

De teksten zijn gevarieerd: er zijn informatieve teksten, verhalende teksten, dialogen, strips, brieven, moppen, enzovoort.

De teksten worden hier en daar onderbroken om leerlingen te laten nadenken over de betekenis van het verhaal, hun eigen kennis bij dat verhaal en hun eigen ervaringen naar aanleiding van het verhaal. De gebruikte werkvormen zijn voor leerlingen herkenbaar.

De diversiteit van de opdrachten zorgt ervoor dat leerlingen gebruik leren maken van diverse strategieën die belangrijk zijn voor een goed leesbegrip en een optimale leesbeleving. In de verschillende leeswerkboekjes komen de leerlingen de volgende opdrachten tegen:

Begripsvragen bij een stukje tekst. Daarbij is aandacht voor:

- Directe betekenisrelaties.
- Verwijsrelaties.
- Oorzaak-gevolg.
- Doel-middel.

Samenvatten van hetgeen je hebt gelezen. Dat doen leerlingen door:

- Het juiste plaatje te kiezen.
- De juiste conclusie te kiezen.
- Zinnen in een logische volgorde te plaatsen.

Voorspellen.

- Hoe denk je dat het verder gaat?
- Wat kan er gebeuren?

Visualiseren. Maak een voorstelling van dat wat in de tekst staat:

- Welk plaatje past bij de tekst?

Verbinden. Regelmatig staat er een opdracht bij die leerlingen uitdaagt om wat ze lezen in relatie te brengen met hun eigen ervaringen.

- Heb jij weleens zoiets meegemaakt?
- Wat weet jij van dit onderwerp?
- Wat is jouw mening?

De werkvormen zijn zo gekozen dat het tijdrovende schrijven van een antwoord het echte lezen en lezen met begrip niet afremt. Vaak is gekozen voor een multiple-choice-opdracht waarbij leerlingen aankruisen of verbinden. Daarnaast zijn er opdrachten waarbij het antwoord geschreven kan worden. Dat zijn vooral opdrachten of activiteiten waarin de leerling een eigen ervaring, mening of de eigen situatie verwoordt.

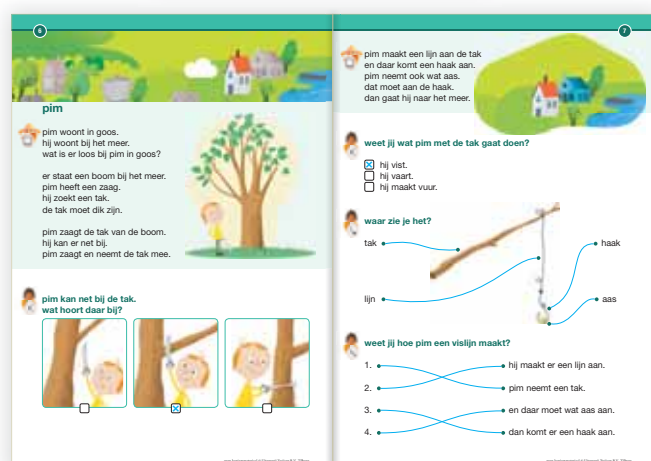
Door de coöperatieve werkvorm bij de opdrachten met het microfoontje worden ook andere strategieën geactiveerd: het begrip **controleren en herstellen**. Door een ander te bevragen of door samen te overleggen, help je elkaar en versterk je elkaar in het leren. Reflectie op eigen ervaringen en meningen versterkt de betrokkenheid op de inhoud van de tekst en zorgt ervoor dat de lezer de tekst kritisch leest. Ook de opdrachten bij de tekst die betrekking hebben op 'het rodedraad-figuurtje' vragen om een terugblik op eerder gelezen teksten.

Feedback

Alhoewel *Humpie Dumpie* vooral bedoeld is voor zelfstandige verwerking, individueel of coöperatief, is het zinvol om de leerling regelmatig feedback te geven over het werk. Een gesprek met de leerling of een groepje leerlingen die in hetzelfde boekje werken is een van de mogelijkheden. Leg niet alleen de nadruk op 'goed of fout', maar bespreek ook de verschillende persoonlijke antwoorden bij de open opdrachten.

In het **antwoordenboekje** vindt u de juiste antwoorden op de gesloten vragen en opdrachten. Bespreek met de leerlingen dat meerdere antwoorden bij een opdracht goed kunnen zijn. Dat stimuleert om alle antwoorden te lezen, zelfs als de leerling al een antwoord heeft gekozen.

Antwoorden leeswerkboekje 1, pagina 6-7

Soms staat in de antwoordenboekjes een antwoord tussen haakjes. Dat betekent dat het kind zelf het antwoord kan formuleren, maar dat de inhoud van het antwoord wel moet overeenkomen met wat er tussen haakjes staat.

Antwoorden leeswerkboekje 5, pagina 41

Groep 4 en combinatiegroepen 3-4

De leeswerkboekjes van *Humpie Dumpie* zijn uiterst flexibel inzetbaar. In bovenstaande uiteenzetting is duidelijk te zien hoe elk leeswerkboekje voor verschillende doelgroepen op allerlei momenten gebruikt kan worden. Het is eveneens mogelijk om het gebruik van *Humpie Dumpie* niet enkel toe te schrijven aan groep 3, maar ook aan groep 4. Deeltjes die nog niet zijn verwerkt in groep 3 kunnen ingezet worden als extra werk in groep 4.

In een combinatiegroep is maatjeswerk tussen leerlingen van groep 3 en 4 niet ondenkbaar. Ook door scholen die werken met weektaken, contractwerk, coöperatieve en zelfstandige blokken kan *Humpie Dumpie* optimaal worden ingezet.

Praktische informatie bij de leeswerkboekjes

Leeswerkboekje 1 'wat is er loos in goos?'

Thema

Goos is een plaatsje (dorpje of stad). We maken in elk hoofdstuk kennis met een of enkele bewoners van Goos. Steeds is er wel iets loos met een van deze bewoners. Elk hoofdstuk begint met een ingezoomd beeld op het huisje waarin de bewoner woont.

Rode draad

Op sommige pagina's staat een illustratie van een aapje. Het aapje heeft steeds iets in zijn pootjes. Kinderen zullen dat zien, maar ze zullen niet meteen opmerken dat dit een 'rode draad' door alle verhaaltjes is. Aan het einde van het boekje blijkt dat er een dief aan het werk is geweest in Goos. De leerlingen zullen ontdekken dat het aapje 'de dief' is. Zo worden leerlingen op een speelse manier geleid in het terugblikken op de diverse verhaaltjes en de samenhang.

Leesteknische moeilijkheidsgraad

In leeswerkboekje 1 komen de volgende woordtypen voor:

- In leeswerkboekje 1 komen alleen maar (m) k(m)-woorden voor én daaruit voortkomende werkwoorden met stam+t.
- In de teksten worden alle medeklinkers, korte klinkers en lange klinkers gebruikt.

- In dit leeswerkboekje komen geen tweetekensklankers voor, met uitzondering van de letters ij en oe.
- In dit deeltje komen geen hoofdletters voor. Heel sporadisch komen clusterwoorden voor.

Doelgroepen

Leeswerkboekje 1 kan gebruikt worden voor:

- De 'net-nietzonnkinderen' vanaf een van de eerste kernen van VLL.
- De 'betere maanleerlingen' na kern 4 van VLL. De letters l, f, g, uu zijn dan nog 'nieuw', maar vormen waarschijnlijk geen struikelblok. Met behulp van de startpagina's 2 en 3 kan dit worden vastgesteld. De clusterwoorden sluiten aan bij het niveau van de snuffelpagina's van Veilig & vlot van de kim-versie en het rakethniveau van de 2^e maanversie van VLL.
- De 'reguliere maankinderen' na kern 6 van VLL. De letters f en g komen in het basisaanbod immers pas in kern 6 aan de orde. De clusterwoorden komen parallel aan het aanbod van kern 7 aan bod.
- Voor leerlingen die werken op zonniveau van VLL kan dit leeswerkboekje vanaf het begin een aanvulling zijn op de zonmaterialen en een extra uitdaging bieden.
- Voor gebruikers van een andere methode voor het aanvankelijk lezen is een oriëntatie op een geschikt startniveau mogelijk met behulp van de startpagina's 2 en 3.

Leeswerkboekje 2 'in de bus bij roel'

Thema

In leeswerkboekje 2 is Roel de bestuurder van een bus. Hij stopt telkens bij een bushalte en begroet de nieuwe passagier op een heel persoonlijke manier. Deze begroeting introduceert het verhaal van dat betreffende hoofdstuk.

Rode draad

In de bus loopt een hondje rond. Het hondje neemt van verschillende passagiers iets weg. De passagier zelf merkt dat niet, maar Roel houdt aan het einde van de rit een doos vol 'verloren voorwerpen' over. Terugkijkend in het leeswerkboekje ontdekken de leerlingen wie wat is kwijtgeraakt.

Leesteknische moeilijkheidsgraad

In leeswerkboekje 2 komen de volgende woordtypen voor:

- In leeswerkboekje 2 komen naast (m)k(m)-woorden sporadisch klankzuivere mmkm- en mkmm-woorden voor.
- In de teksten worden alle 34 grafemen gebruikt die in kern 1-6 aan de orde zijn geweest, dus ook alle tweetekenslinkers.
- De letters c, q, x en y komen niet voor en er komen nog geen hoofdletters voor.

Doelgroepen

Leeswerkboekje 2 kan gebruikt worden voor:

- De 'net-nietzonnkinderen' vanaf de eerste kernen van VLL.
- De 'betere maanleerlingen' na kern 5 van VLL. De letters f, g, ei, au en ui zijn dan nog niet

aangeboden, maar vormen waarschijnlijk geen struikelblok. Met behulp van de startpagina's 2 en 3 kan dit worden vastgesteld. De clusterwoorden sluiten aan bij het niveau van de snuffelpagina's van Veilig & vlot van de kim-versie en het raketniveau van de 2^e maanversie van VLL.

- De 'reguliere maankinderen' na kern 7 van VLL. De clusterwoorden zijn door deze groep al geautomatiseerd.
- Voor leerlingen die werken op zonniveau van VLL kan dit deel vanaf het begin een aanvulling zijn op de zonmaterialen en een extra uitdaging bieden. De gebruikte woordtypen worden voor VLL in de leerlijn zon al in kern 1 aangeboden.
- Voor gebruikers van een andere methode voor het aanvankelijk lezen is een oriëntatie op een geschikt startniveau mogelijk met behulp van de startpagina's 2 en 3.

Leeswerkboekje 3

‘Wat is er toch met Lars?’

Thema

Lars is een jongen in groep 3. Hij is niet actief betrokken bij de gymles, terwijl de andere kinderen met activiteiten bezig zijn in de gymzaal. Elk hoofdstuk begint met een illustratie waarin wordt ingezoomd op het spel, het gesprek of de actie van een groepje kinderen.

Rode draad

In de loop van de verschillende verhaaltjes blijkt dat Lars bang is voor een wesp. De wesp is bij elk hoofdstuk al te zien en vormt met vliegbewegingen steeds een letter. Die letters vormen aan het einde van het boekje de oplossing van een raadsel.

Leesteknische moeilijkheidsgraad

In leeswerkboekje 3 komen de volgende woordtypen voor:

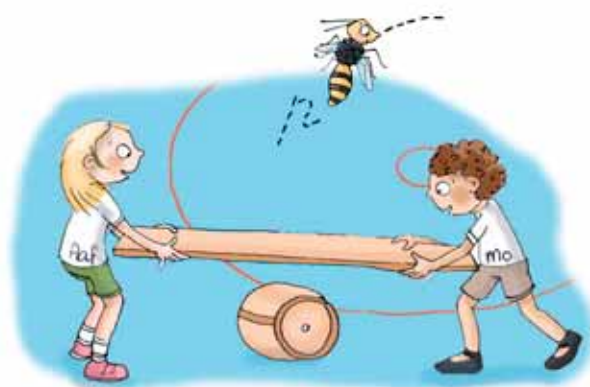
- (m)k(m)-woorden, mmkm- en mkmm-woorden.
- Samenstellingen van twee mkm-woorden (voetbal).
- Woorden met sch-, schr- en -cht.
- woorden met -ng en -nk.
- Woorden met mmkmm.
- Verkleinwoorden zoals koekje, tuintje, boompje.
- Woorden op -a, -o, -u, zoals ja, zo en nu.
- Hoofdletters.

Doelgroepen

Leeswerkboekje 3 kan gebruikt worden voor:

- De ‘net-nietzonkinderen’ en de ‘betere maanleerlingen’ na kern 6 van VLL. Met behulp van de startpagina's 2 en 3 kan de geschiktheid worden vastgesteld.

- De ‘reguliere maankinderen’ na kern 8 van VLL. De voorkomende woordtypen zijn door deze groep al geautomatiseerd.
- Voor leerlingen die werken op zonniveau van VLL kan dit deel vanaf de eerste kernen een aanvulling zijn op de zonmaterialen en een extra uitdaging bieden. De gebruikte woordtypen zijn voor de leerlijn zon al in kern 3 en 4 aangeboden.
- Voor gebruikers van een andere methode voor het aanvankelijk lezen is een oriëntatie op een geschikt startniveau mogelijk met behulp van de startpagina's 2 en 3.

Leeswerkboekje 4

'Op stap in de Steenstraat'

Thema

De Steenstraat is een winkelstraat waar het een drukte van belang is. Er zijn veel winkels en op straat zien we een orgel en een straatartiest. Papa Afram en mama Mirjam lopen met hun kinderen door de straat en doen inkopen voor hun trouwdag. Ze hebben een lijstje opgesteld waarop staat wat ze allemaal moeten kopen om hun trouwdag te laten slagen. Achtereenvolgens brengen ze een bezoek aan verschillende winkels.

Rode draad

Daantje, de jongste van de kinderen, zit in een kinderwagen. Hij verliest van alles, maar trekt ook ongemerkt allerlei spullen de kinderwagen in. De leerlingen gaan bij een opdracht aan het einde van het boekje op zoek naar de vindplekken van die voorwerpen. Deze rode draad zorgt daarmee voor een terugblik op het hele winkelavontuur.

Leesteknische moeilijkheidsgraad

In leeswerkboekje 4 komen de volgende woordtypen voor:

- Alle bij leeswerkboekje 3 genoemde moeilijkheden.
- Samenstellingen met clusterwoorden (fietsband).
- Woorden met aai, ooi, oei, zoals vlaai, stoei en mooi.
- Mmmkm- en mkmmm-woorden, zoals stroop en worst.
- Tweelettergrepige woorden zoals suiker, midden, sleutel, ronde, uitgezonderd woorden met open lettergreep.
- Tweelettergrepige woorden met voorvoegsel be-, ge- of ver-, zoals vertaal, bezoek en belooft.

Doelgroepen

Leeswerkboekje 4 kan gebruikt worden voor:

- De 'net-nietzonkinderen' en de 'betere maanleerlingen' na kern 7 van VLL. Met behulp van de startpagina's 2 en 3 kan de geschiktheid worden vastgesteld.
- De 'reguliere maankinderen' na kern 9 van VLL. De gebruikte woordtypen zijn door deze groep al geautomatiseerd.
- Voor leerlingen die werken op zonniveau van VLL kan dit deel vanaf de eerste kernen een aanvulling zijn op de zonmaterialen en een extra uitdaging bieden. De gebruikte woordtypen worden bij VLL in de leerlijn zon al in kern 4, 5 en 6 aangeboden.
- Voor gebruikers van een andere methode voor het aanvankelijk lezen is een oriëntatie op een geschikt startniveau mogelijk met behulp van de startpagina's 2 en 3.

Leeswerkboekje 5

'O, nee! Daar heb je Jans weer'

Thema

Jans is dierenverzorgster in een dierentuin. We volgen haar een dag lang tijdens haar werk, waarbij haar werkzaamheden bij verschillende dieren die je in een dierentuin tegenkomt aan bod komen. Jans is alleen niet altijd even handig bezig en doet soms zelfs domme dingen.

Rode draad

Hans, de kleinzoon van de baas van de dierentuin, is deze dag met zijn opa mee naar de dierentuin. Als een rode draad zie je hem steeds 'o, nee!' denken bij het zien van de missers van Jans. Aan het einde van dit leeswerkboekje wordt teruggekeken op de dag en maken we de balans op van alle rare acties van Jans. Gelukkig loopt het voor de dieren allemaal goed af.

Leestechische moeilijkheidsgraad

In leeswerkboekje 5 komen de volgende woordtypen voor:

- Alle bij leeswerkboekje 4 genoemde moeilijkheden.
- Woorden met open lettergreep zoals water, vogels, vegen, stapel en breken.
- Tweelettergrepige woorden met aai, ooi, oei, ng en nk, zoals mooie, hangen, langst en bloeide.
- Woorden met -uw, -ieuw, -eeuw, zoals sneeuw, sluw, nieuws, ruwe en leeuwen.
- Tweelettergrepige woorden met -ste, zoals mooiste, langste en dichtste.

Doelgroepen

Leeswerkboekje 5 kan gebruikt worden voor:

- De 'net-nietzonkinderen' en de 'betere maanleerlingen' na kern 8 van VLL. Met behulp van de startpagina's 2 en 3 kan de geschiktheid worden vastgesteld.
- De 'reguliere maankinderen' na kern 10 van VLL. De gebruikte woordtypen zijn door deze groep al geautomatiseerd.
- Voor leerlingen die werken op zonniveau van VLL kan dit deel vanaf de eerste kernen een aanvulling zijn op de zonmaterialen en een extra uitdaging bieden. De gebruikte woordtypen worden bij VLL in de leerlijn zon al in kern 6 en 7 aangeboden.
- Voor gebruikers van een andere methode voor het aanvankelijk lezen is een oriëntatie op een geschikt startniveau mogelijk met behulp van de startpagina's 2 en 3.

Leeswerkboekje 6

'Het geluk van de koe'

Thema

Zomaar ergens in een straat zien we allerlei mensen lopen, deelnemen aan het verkeer of druk aan het werk. Een jongetje komt met een vinger tussen de deur van de bakkerswinkel. En dat is het begin van allerlei voorvallen en ongevallen. De personen die betrokken zijn bij een voorval, komen terecht in de praktijk van dokter Mats, die daarom een bizarre dag heeft.

In elk hoofdstuk staat een bepaald voorval centraal, bekeken vanuit het perspectief van een persoon die bij het voorval op straat betrokken is. Inspecteur Rammon valt dokter Mats steeds lastig met zijn spoorwerk naar de schuldige. Een boer met zijn koe en een jongen die zich graag verkleedt spelen ook een rol in dit bijzondere verhaal waarin alles door elkaar lijkt te lopen. Pas in de loop van het boekje wordt de relatie tussen de verschillende gebeurtenissen duidelijk.

Het boekje is hierdoor vooral geschikt voor leerlingen die een extra uitdaging nodig hebben. Leerlingen die, vooral in de laatste weken van groep 3, zelfstandig kunnen werken en zich kunnen vastbijten in een grappig boekje met pittige denk- en doe-opdrachten. Een echte uitdaging!

Rode draad

Tonnie, de jongen die zich graag verkleedt, vormt de rode draad in het verhaal. Hij verschijnt regelmatig in de illustraties met steeds een ander masker op. Aan het einde van het verhaal wordt pas duidelijk wat dit met alle gebeurtenissen te maken heeft.

Leestechische moeilijkheidsgraad

In leeswerkboekje 6 komen de volgende woordtypen voor:

- Alle bij leeswerkboekje 5 genoemde moeilijkheden.
- Woorden met een open lettergreep, zoals water, vogels, vegen, stapel en breken.
- Tweelettergrepige woorden met -ig, -lijk, -ing, zoals koning, moeilijk en dertig.
- Drielettergrepige woorden zoals appeltje, hamertje en hoepeltje.
- Drielettergrepige samenstellingen zoals dierentuin en boekenkast.
- Drielettergrepige woorden met een voorvoegsel als be-, ge-, ver-, on-, ont-, zoals gebeuren, bedoelen, verloren en ontdekken.

Doelgroepen

Leeswerkboekje 6 kan gebruikt worden voor:

- De 'betere maanleerlingen' vanaf kern 9 van VLL. Met behulp van de startpagina's 2 en 3 kan de geschiktheid worden vastgesteld.
- De 'reguliere maankinderen' na kern 11 van VLL. De voorkomende woordtypen zijn door deze groep al geautomatiseerd.
- Voor leerlingen die werken op zonniveau van VLL kan dit deel vanaf de eerste kernen een aanvulling zijn op de zonmaterialen en een extra uitdaging bieden. De voorkomende woordtypen worden door VLL in de leerlijn zon al in kern 8 en 9 aangeboden.
- Voor gebruikers van een andere methode voor het aanvankelijk lezen is een oriëntatie op een geschikt startniveau mogelijk met behulp van de startpagina's 2 en 3.

Door de bijzondere constructie van dit verhaal is het boekje in het bijzonder geschikt voor leerlingen die een extra uitdaging niet uit de weg gaan. Het technische leesniveau is bij dit boekje zeker niet het voornaamste criterium bij de beoordeling of het boekje al dan niet geschikt is voor de leerling.

Leeswerkboekje 7

'Jaarmarkt in het park'

Thema

Sara en Milan gaan met papa en mama naar de jaarmarkt. Op de jaarmarkt is het een drukte van belang. Ze bezoeken allerlei kraampjes. Er zijn mensen die spullen verkopen of spullen repareren, er is kunst en muziek. Op weg naar de jaarmarkt krijgt papa een lekke band. Gelukkig is er iemand op de jaarmarkt die de band kan maken. Papa gaat dus de fiets halen en mama, Sara en Milan lopen samen verder over de jaarmarkt en door het park. Aan het einde van de dag is er een groot muziekspektakel waar Sara en Milan actief aan deelnemen!

Rode draad

Tijdens het bezoek aan de jaarmarkt zien we allerlei muzikanten verschijnen die op weg zijn naar...? Aan het einde van het boekje zien we dat mensen zich verzamelen op het Grote Veld waar een groot muziekspektakel plaatsvindt. Er is een muziekkorps en iedereen mag meedoen, meezingen of muziek maken. Sara en Milan herkennen allerlei muzikanten die ze tijdens het bezoek aan de jaarmarkt voorbij hebben zien komen. En ze mogen zelf ook meedoen met de spullen die mama op de jaarmarkt heeft gekocht.

Leestechische moeilijkheidsgraad

In leeswerkboekje 7 komen de volgende woordtypen voor:

- Alle bij leeswerkboekje 6 genoemde moeilijkheden.
- Mkm-mm-woorden, zoals herfst, ergst en kortst.
- Woorden met th-.
- Tweelettergrepige woorden met een open lettergreep, ook eindigend op -end zoals gapend.
- Meerlettergrepige woorden met een open lettergreep, zoals heleboel en muzieknoten.
- Naast twee- ook drielettergrepige woorden met -ig, -lijk of -ing, zoals wandeling, geduldig en makkelijk.
- Drielettergrepige woorden eindigend op -eren, -elen of -enen, zoals kinderen, wandelen en tekenen.
- Tweelettergrepige woorden met de i die uitgesproken wordt als ie, zoals figuur en liter.
- Tweelettergrepige woorden met de stomme -e in het voorvoegsel, anders dan ge-, be- en ver-, zoals terug, mevrouw en plezier.

Doelgroepen

Leeswerkboekje 7 kan gebruikt worden voor:

- De 'betere aanleerlingen' vanaf kern 10 van VLL. Met behulp van de startpagina's 2 en 3 kan de geschiktheid worden vastgesteld. Er worden immers enkele woordtypen gebruikt die nog niet zijn aangeboden. De vlotte lezer zal daar nauwelijks last van hebben, omdat deze woordtypen slechts sporadisch voorkomen en kinderen steun vinden in de context waarin deze woorden voorkomen.
- Vanwege enkele nog niet aangeboden woordtypen kan dit leeswerkboekje voor de 'reguliere maankinderen' doorgeschoven worden naar gebruik in groep 4. Het technisch leesniveau van dit boekje is immers M4.
- Voor leerlingen die werken op zonniveau van VLL kan dit deel onafhankelijk van de kernen een aanvulling zijn op de zonmaterialen en een extra uitdaging bieden. De voorkomende woordtypen worden door VLL in de leerlijn zon al in kern 9 en 10 aangeboden.
- Voor gebruikers van een andere methode voor het aanvankelijk lezen is een oriëntatie op een geschikt startniveau mogelijk met behulp van de startpagina's 2 en 3.

Leeswerkboekje 8

‘Geheimen aan zee’

Thema

De oma van Ronnie is overleden. Opa Bennie heeft daar veel verdriet van. Mama Alma heeft een plan. Ze wil opa verrassen. Als Ronnie zijn opa nu eens vraagt om mee te gaan naar het strand voor een wandeling. Die eindigt dan bij eettent Paal 50. Als verrassing zitten daar ook mama Alma, papa Ezio en zusje Lesa voor een heerlijke lunch met de hele familie. Dat geheim mag Ronnie natuurlijk niet verklappen, dan is het geen verrassing meer. Ronnie stuurt opa Bennie een mailtje. Die wil graag met zijn kleinzoon naar het strand. Onderweg beleven ze van alles. Lukt het Ronnie om zijn geheim te bewaren?

Rode draad

Onderweg nemen Ronnie en opa allerlei foto's, ook selfies. Aan het einde van het leeswerkboekje wordt de kinderen gevraagd de getoonde foto's te plaatsen bij de 'paal' op het strand waar ze zijn genomen. Om dat goed te kunnen doen, bladeren ze het boekje nog eens door.

Leestechische moeilijkheidsgraad

In leeswerkboekje 8 komen de volgende woordtypen voor:

- Alle bij leeswerkboekje 6 genoemde moeilijkheden.
- Mkmmmm-woorden, zoals herfst, ergst en kortst.
- Woorden met th-.
- Meerlettergrepige woorden met een open lettergreep, zoals telefoon en brandnetels.
- Naast twee- ook drielettergrepige woorden met -ig, -lijk of -ing, zoals wandeling, glibberig en natuurlijk.
- Drielettergrepige woorden eindigend op -eren, -elen of -enen, zoals kinderen, borstelen en tekenen.
- Tweelettergrepige woorden met de i die uitgesproken wordt als ie, zoals figuur en liter.

- Tweelettergrepige woorden met de stomme -e in het voorvoegsel, anders dan ge-, be- en ver-, zoals terug.
- Meerlettergrepige verkleinwoorden, zoals spulletjes en vogeltje.

Doelgroepen

Leeswerkboekje 8 kan gebruikt worden voor:

- De 'betere maanleerlingen' vanaf kern 10 van VLL. Met behulp van de startpagina's 2 en 3 kan de geschiktheid worden vastgesteld. Er worden immers enkele woordtypen gebruikt die nog niet zijn aangeboden. De vlotte lezer zal daar nauwelijks last van hebben, omdat deze woordtypen slechts sporadisch voorkomen en kinderen steun vinden in de context waarin deze woorden voorkomen.
- Vanwege enkele nog niet aangeboden woordtypen kan dit leeswerkboekje voor de 'reguliere maankinderen' doorgeschoven worden naar gebruik in groep 4. Het technisch leesniveau van dit boekje is immers M4.
- Voor leerlingen die werken op zonniveau van VLL kan dit deel onafhankelijk van de kernen een aanvulling zijn op de zonmaterialen en een extra uitdaging bieden. De voorkomende woordtypen worden door VLL in de leerlijn zon al in kern 9 en 10 aangeboden.
- Voor gebruikers van een andere methode voor het aanvankelijk lezen is een oriëntatie op een geschikt startniveau mogelijk met behulp van de startpagina's 2 en 3.

